

# Áttekintés 10

HU

**Az Európai Szén- és  
Acélközösség:  
a felszámolás a tervek  
szerint történik, de  
a kutatásfinanszírozás  
nem fenntartható**



EURÓPAI  
SZÁMVEVŐSZÉK

2019

# Tartalomjegyzék

	<b>Bekezdés</b>
<b>Összefoglaló</b>	I–V
<b>Bevezetés</b>	01–06
<b>A számvevőszéki áttekintés hatóköre és módszere</b>	07–11
<b>A felszámolás alatt álló ESZAK átfogó teljesítménye</b>	12–14
<b>A felszámolás nemsokára lezárul</b>	15–17
<b>Az eszközkézelésből származó bevétel a kamatok csökkenése miatt erőteljesen visszaesett</b>	18–24
<b>A szén- és acélipari kutatásfinanszírozási modell mostanra elérte határait</b>	25–29
<b>A Szén- és Acélipari Kutatási Alap: különálló kutatási program az uniós keretrendszerben</b>	30–36
<b>Következtetés</b>	37–40
<b>Glosszárium</b>	
<b>A számvevőszéki csoport</b>	

# Összefoglaló

**I** Az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK) a terveknek megfelelően 2002. július 23-án megszűnt. A megszűnés napján meglévő eszközök és források az Európai Közösséghez kerültek, a pénzügyi műveletek felszámolása és a felszámolás alatt álló ESZAK egyéb eszközeinek kezelése a Bizottság feladata lett. Az eszközkezelésből származó nettó bevételt teljes egészében uniós szén- és acélipari kutatási projektekre fordították.

**II** Áttekintésünk elemezte a pénzügyi műveletek felszámolását, az egyéb eszközökkel való gazdálkodást, valamint a szén- és acélipari vonatkozású uniós kutatási projektek finanszírozása mögötti logikát.

**III** Noha az ESZAK a szerződés lejárta előtt hosszú távú kötelezettségvállalásokat is tett, a felszámolási folyamat nemsokára lezárul és már csak kisebb összegek maradnak.

**IV** Az ESZAK saját tőkéje az évek során 1,5 milliárd euróra növekedett, a befektetési jövedelem azonban az alacsony kamatok miatt drámaian lecsökkent. A szén- és acélipari kutatási projektek finanszírozása ezért az eszközkezelésből származó nettó bevételekből tovább már nem fenntartható.

**V** Ugyanakkor előrelépés figyelhető meg abban az irányban, hogy a szén- és acélipari kutatási projektek irányítása egyre inkább az Unió egyéb kutatási keretprogramjai keretében finanszírozott kutatási projektekhez közelít, ösztönözve az innováción alapuló fenntartható fejlődést.

## Bevezetés

**01** Az Európai Szén- és Acélközösséget (ESZAK) ötvenéves időszakra hozta létre a Belgium, Németország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg és Hollandia által 1951. április 18-án Párizsban aláírt ESZAK-Szerződés. A szerződés 1952. július 23-án lépett hatályba, és a terveknek megfelelően, 2002. július 23-án vesztette hatályát.

**02** Az ESZAK mérlegében e lejárati napján szereplő összes eszköz és forrás 2002. július 24-ével az Európai Közösségre szállt. A Nizzai Szerződés 2003. február 1-jei hatályba lépésével az eszközök és források visszamenőleges hatállyal 2002. július 24-től az Európai Unióhoz kerültek.

**03** Figyelembe véve, hogy ezeket a finanszírozási forrásokat a szén- és acélipari ágazatokban folytatott kutatásokra kívánja felhasználni, az Európai Tanács nizzai találkozáján úgy határozott, hogy az uniós Szerződésekhez a következő külön szabályokról rendelkező jegyzőkönyvet<sup>1</sup> csatolja:

- a) A „felszámolás alatt álló ESZAK” eszközeinek és forrásainak nettó értéke ezt követően a szén- és acéliparhoz kapcsolódó ágazatokban végzett kutatásokra szánt eszköznek minősül.
- b) Az ESZAK felszámolási eljárásának befejezését követően ezen eszközök a „Szén- és Acélipari Kutatási Alap vagyona” megjelölést viselik.
- c) Az e vagyomból származó bevételből jön létre a „Szén- és Acélipari Kutatási Alap” (RFCS), amely kizárólag a szén- és acéliparhoz kapcsolódó ágazatokban folytatott kutatások céljára használható fel, a kutatási keretprogramon kívül.
- d) A Tanács az Európai Parlament egyetértését követően különleges jogalkotási eljárással fogadja el a szükséges végrehajtási rendelkezéseket. A Tanács a Bizottság javaslata alapján elfogadja a Szén- és Acélipari Kutatási Alap eszközeinek kezelésére vonatkozó többéves pénzügyi iránymutatásokat, illetve a Szén- és Acélipari Kutatási Alap kutatási programjára vonatkozó technikai iránymutatásokat.

---

<sup>1</sup> 37. jegyzőkönyv az ESZAK-Szerződés lejárati napjának pénzügyi következményeiről és a Szén- és Acélipari Kutatási Alapról.

**04** A Nizzai Szerződés hatálybalépése óta a Tanács a következő végrehajtott rendelkezéseket fogadta el:

- a) határozat az ESZAK-Szerződés lejártának pénzügyi következményeiről és a Szén- és Acélipari Kutatási Alapról<sup>2</sup>;
- b) a felszámolás alatt álló ESZAK, valamint a felszámolást követően a Szén- és Acélipari Kutatási Alap eszközeinek kezelésére vonatkozó többéves pénzügyi iránymutatások megállapításáról szóló határozat<sup>3</sup>;
- c) a Szén- és Acélipari Kutatási Alap kutatási programjára vonatkozó többéves technikai iránymutatások megállapításáról szóló határozat<sup>4</sup>, amelyet a Szén- és Acélipari Kutatási Alap Kutatási Programjának elfogadásáról és az e programra vonatkozó többéves technikai iránymutatásokról szóló határozat<sup>5</sup> helyezett hatályon kívül.

**05** Mindezzel összefüggésben a Bizottság (a DG ECFIN<sup>6</sup>) a következőkért volt felelős:

- a) az ESZAK-Szerződés lejártakor még folyamatban lévő hitelnyújtási és a hitelfelvételi pénzügyi műveletek végrehajtása<sup>7</sup>,
- b) a felszámolás alatt álló ESZAK egyéb eszközeinek kezelése<sup>8</sup>.

**06** Az Európai Unió költségvetésében az ezen eszközökből származó nettó bevételt minden évben a Szén- és Acélipari Kutatási Alap céljára különítették el. A Szén- és Acélipari Kutatási Alapot a Bizottság (DG RTD<sup>9</sup>) irányítja.

---

<sup>2</sup> A 2018. április 16-i (EU) 2018/599 tanácsi határozattal (HL L 101., 2018.4.20., 1. o.) módosított 2003. február 1-i 2003/76/EK tanácsi határozat (HL L 29., 2003.2.5., 22. o.).

<sup>3</sup> A 2008. szeptember 15-i 2008/750/EK tanácsi határozattal (HL L 255., 2008.9.23., 28. o.) módosított 2003. február 1-i 2003/77/EK tanácsi határozat (HL L 29., 2003.2.5., 25. o.).

<sup>4</sup> A 2003. február 1-i 2003/78/EK tanácsi határozat (HL L 29., 2003.2.5., 28. o.).

<sup>5</sup> A 2008. április 29-i 2008/376/EK tanácsi határozat (HL L 130., 2008.5.20., 7. o.).

<sup>6</sup> DG ECFIN: Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság.

<sup>7</sup> A 2003/76/EK tanácsi határozat 1. cikke.

<sup>8</sup> A 2003/76/EK tanácsi határozat 2. cikke.

<sup>9</sup> DG RTD: Kutatási és Innovációs Főigazgatóság.

# A számvevőszéki áttekintés hatóköre és módszere

**07** Áttekintésünk elkészítésének fő okai a következők voltak: az ESZAK felszámolásáról szóló határozatot több mint 15 éve hozták és a felszámolás még jelenleg is folyamatban van, továbbá a külső magán könyvvizsgálócég éves ellenőrzését kiegészítő éves számvevőszéki pénzügyi ellenőrzésen kívül erre vonatkozóan nem készült még külön áttekintés.

**08** Áttekintésünket hasznosíthatják az ESZAK felszámolási folyamatában részt vevő fő érdekelt felek, nevezetesen az Európai Parlament, az Európai Tanács és az Európai Bizottság is.

**09** Az áttekintés elsősorban a hitelnyújtási és a hitelfelvételi pénzügyi műveletek végrehajtásához alkalmazott, illetve az elmúlt három pénzügyi évben (2016, 2017 és 2018) az egyéb eszközök kezelésére irányuló folyamatokat veszi górcső alá. Elemzi továbbá, hogy a forrásokat az uniós kutatási programokkal összefüggésben milyen logika szerint különítik el.

**10** Áttekintésünk nem vizsgálja teljes körűen a DG ECFIN eszközkezelési funkcióját, hanem csak a felszámolás alatt álló ESZAK kapcsán nyújtott szolgáltatásokra korlátozódik. Nem tárgyalja továbbá a Szén- és Acélipari Kutatási Alapnak a Bizottság (DG RTD) általi kezelését sem.

**11** Az áttekintés nem minősül ellenőrzésnek. Az áttekintés hatókörébe tartozó információkat és dokumentumokat a Bizottság által rendelkezésre bocsátott irányítási és ellenőrzési jelentések adminisztratív áttekintése révén, illetve a DG ECFIN és a DG RTD bizottsági tisztviselőivel készített interjúk keretében gyűjtöttük össze.

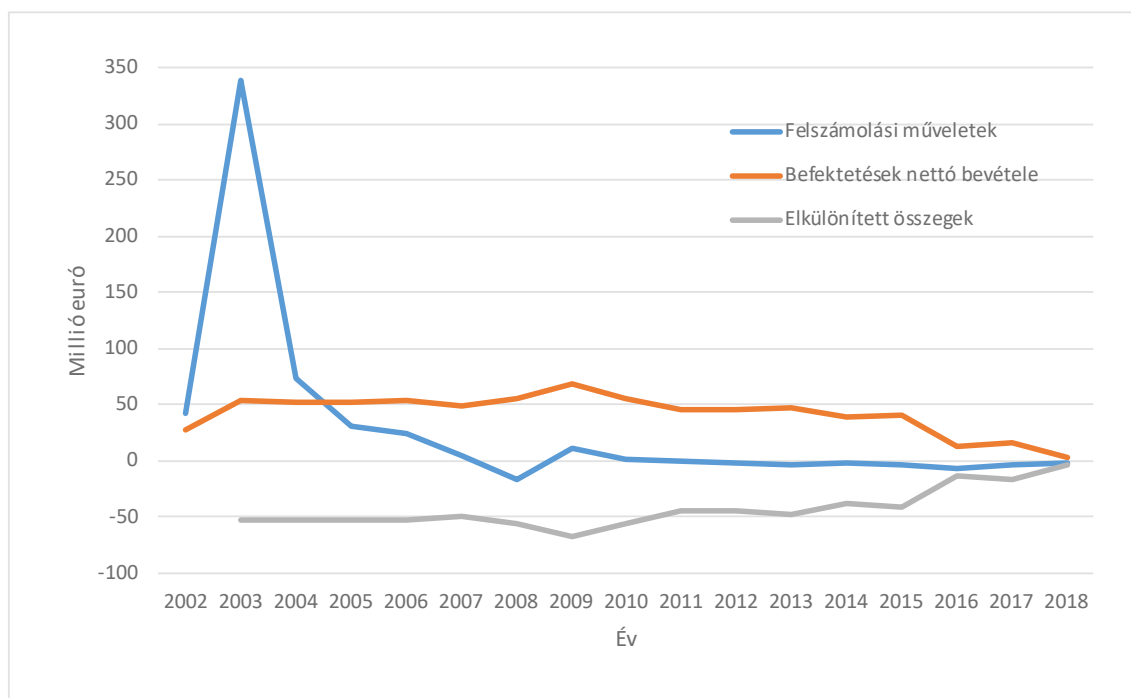
## A felszámolás alatt álló ESZAK átfogó teljesítménye

**12** A felszámolás alatt álló ESZAK könyv szerinti értéke 2002 júliusában 420 millió euró volt. 2005-ben a számviteli politika megváltozása miatt ez az érték 389 millió euróval megnőtt. A 2004., 2007. és 2013. évi bővítéseket követően az új tagállamok eszközökhöz való hozzájárulásának teljes összege 212 millió euró volt.

**13** A felszámolás alatt álló ESZAK eszközeinek átfogó teljesítménye a felszámolási műveletek előrehaladásától, az eszközkezelési tevékenységek eredményétől és a Szén- és Acélipari Kutatási Alap finanszírozásától függően évente változik. 2018 végén a felszámolás alatt álló ESZAK 1,5 milliárd euró értékű saját tőkével rendelkezett.

**14** A felszámolás alatt álló ESZAK teljesítményének alakulását az **1. ábra** mutatja be.

### 1. ábra. A felszámolás alatt álló ESZAK teljesítménye (2002–2018)



Forrás: A felszámolás alatt álló ESZAK pénzügyi kimutatásai.

## A felszámolás nemsokára lezárul

**15** Az ESZAK-Szerződés 2002. évi lejártát megelőzően az ESZAK hosszú távú kötelezettségvállalásokat is tett, a kötelezettségeknek pedig a Szerződés lejárta után is eleget kellett tenni. Az ESZAK felszámolásával kapcsolatos műveletek ezért az ESZAK kintlevő hiteleinek csak fokozatos csökkentését eredményezték. A hitelek lejáratí ütemterve szerint a hitelportfólió 2002 és 2018 év vége között 964 millió euróról 95,2 millió euróra csökkent. Ez utóbbi összeg a következőkből tevődik össze<sup>10</sup>:

- a) az Európai Beruházási Banknak (EBB) font sterlingben nyújtott két hitel egyenlege, amelyek kintlevő összege 92 millió euró. A hitelekre hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokként kötöttek szerződést, és azokat 2019 júliusában maradéktalanul visszafizették;
- b) a szén- és acélipari munkások szociális lakásaira pénzügyi közvetítőkön keresztül nyújtott hitelek egyenlege, amelynek kintlevő összege 2,4 millió euró. Az utolsó, 1998-ban nyújtott hitelek visszafizetése 2024-ig lesz esedékes;
- c) az alkalmazottaknak nyújtott lakáshitelek egyenlege, amelyek kintlevő összege 0,8 millió euró. A hiteleket a Bizottság Személyi Juttatásokat Kezelő és Kifizető Hivatala (PMO) kezeli. Az utolsó ilyen típusú hitelekre 2002 júniusában kötöttek szerződést, és azok 2027-ben fognak lejárni.

**16** Az ESZAK működésének beszüntetése óta az adósságállomány is fokozatosan csökkent, ez 2002 júliusában 742 millió eurót, 2018 végén pedig 92 millió eurót tett ki. A fennmaradó összeg két font sterlingben felvett, az EBB-hitelekhez kapcsolódó és 2019 júliusában lejárt hitelre vonatkozott.

**17** A műveletek jegyzéke alapján látható, hogy 2012 és 2018 között a hitelnyújtási és a hitelfelvételi pénzügyi műveletek felszámolása összesen 22,2 millió euró összegű veszteséget eredményezett, ami az egyik hitel kikényszerített átütemezéséből adódott és éves szinten 3,2 millió euró összegű veszteséget jelentett.

---

<sup>10</sup> Forrás: A felszámolás alatt álló ESZAK-ról szóló, 2018. december 31-i pénzügyi jelentés.



## Az eszkökezelésből származó bevétel a kamatok csökkenése miatt erőteljesen visszaesett

**18** Amennyiben a felszámolás alatt álló ESZAK eszközeire bizonyos kötelezettségek teljesítéséhez nincs szükség, azokat hosszú távú jövedelmezés biztosítása céljából befektetik. A befektetés célja a biztonságosan elérhető lehető legnagyobb hozam elérése<sup>11</sup>.

**19** A befektetési stratégiára vonatkozó tanácsi iránymutatás<sup>12</sup> szerint az ESZAK eszközeit úgy kell befektetni, hogy a megfelelő pénzeszközök szükség szerint időben rendelkezésre álljanak, ugyanakkor a lehető legnagyobb hozamot biztosítsák.

**20** A befektetési stratégia alapján operatív stratégiát dolgoztak ki, amely a pénzüsszegek rendelkezésre állását és a biztonságot egyaránt előtérbe helyezte. Minden évben készül gazdasági elemzés, és értékelik a különböző forgatókönyveket. A Bizottság (DG ECFIN) az általa kezelt minden portfólió esetében ilyen integrált megközelítést alkalmaz: tehát nem csupán a felszámolás alatt álló ESZAK, hanem például a BUFI, az ESBA és a PGF<sup>13</sup> esetében is. A felszámolás alatt álló ESZAK portfólióját a döntéshozataltól a végrehajtásig ugyanazon operatív keretek között kezelik (a személyzet és az alkalmazott eszközök tekintetében), mint más olyan eszkökezelői megbízásokét, amelyekért a Bizottság (DG ECFIN) a felelős.

**21** 2013 óta azonban az alacsony kamatlábak kedvezőtlenül hatottak az eszkökezelési tevékenységek teljesítményére. 2018-ban és 2019-ben a pénzeszközök rendelkezésre állását és a befektetések biztonságát egyaránt garantáló lekötött bankbetétek, pénzüpi eszközök és államkötvények után kapott kamatok igen alacsonyak voltak.

**22** A Bizottság (DG ECFIN) referenciaértéket alkalmaz eszkökezelői teljesítményének értékeléséhez. A referenciaérték voltaképpen egy olyan dinamikus indexkosár, amely a

---

<sup>11</sup> A 2003/76/EK tanácsi határozat 2. cikke.

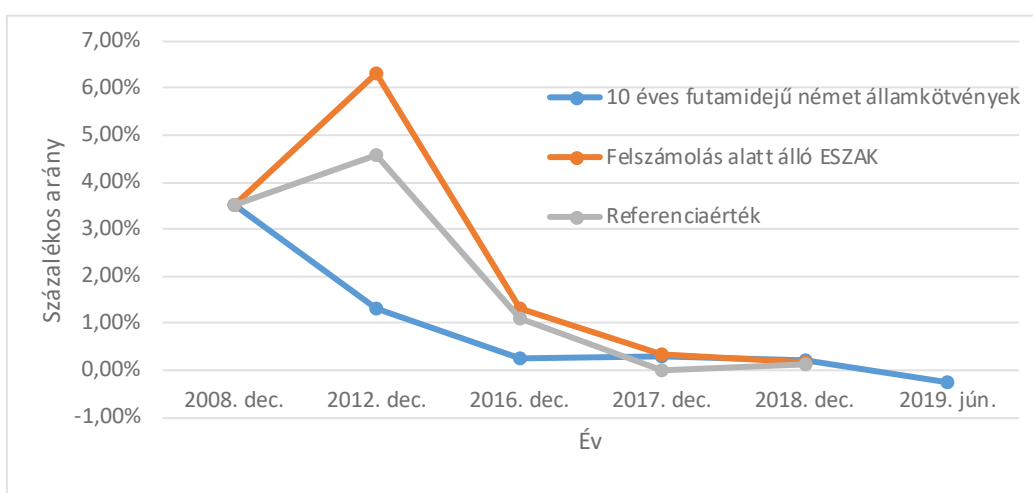
<sup>12</sup> A 2003/77/EK tanácsi határozat.

<sup>13</sup> BUFI (beszedett versenyjogi pénzbírságokat kezelő költségvetési alap), ESBA (Európai Stratégiai Beruházási Alap), PGF (Horizont 2020. résztvevői garanciaalap).

felszámolás alatt álló ESZAK portfóliójának eszközosztályait és lejáratait tükrözi. Noha az elért teljesítmény folyamatosan a vonatkozó referenciaérték felett volt, a fent ismertetett okok miatt az így létrejött bevétel nettó összege igen alacsony maradt.

**23** A **2. ábra** a referenciaértéknek, a felszámolás alatt álló ESZAK eszközei teljesítményének és a 10 éves futamidejű német államkötvények (a közép lejáratú államkötvények kapcsán jellemzően alkalmazott referencia) teljesítményének alakulását mutatja be. 2019 júniusában a 10 éves futamidejű német államkötvények teljesítménye 0% alá csökkent.

## 2. ábra. A felszámolás alatt álló ESZAK eszközeinek teljesítménye



*Forrás:* A felszámolás alatt álló ESZAK pénzügyi kimutatásai – EKB.

**24** A Bizottság ötévente újraértékeli a felszámolás alatt álló ESZAK eszközeinek kezelésére vonatkozó pénzügyi iránymutatások működését és eredményességét, és adott esetben módosításokat javasol. A legutóbbi értékelés, amelynek eredményeit 2018 márciusában tették közzé, rávilágított az eszközekezelésből származó bevételek csökkenésének problémájára és arra, hogy javaslatot kellene benyújtani a pénzügyi iránymutatások módosítására. Mindazonáltal az értékelés után 18 hónappal még mindig nem került sor módosítási javaslat benyújtására a Tanácshoz.

## A szén- és acélipari kutatásfinanszírozási modell mostanra elérte határait

**25** Az uniós Szerződésekhez csatolt 37. jegyzőkönyv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében a Szén- és Acélipari Kutatási Alap finanszírozását a felszámolás alatt álló ESZAK eszközeiből származó jövedelem biztosítja. Az n. évben létrejövő nettó jövedelem az n+2. év uniós költségvetésében áll rendelkezésre, és ez az összeg kizárólag a szén- és acélipari ágazatokban végzett kutatásokra használható fel<sup>14</sup>. A kutatás finanszírozásában a pénzügyi piac mozgásai által esetlegesen okozott fluktuáció lehető legalacsonyabbra csökkentése érdekében kiegyenlítő intézkedést alkalmaznak<sup>15</sup>.

**26** Az eszközkezelésből származó bevételek csökkenése következtében a 08 05. költségvetési sorban megjelenő, nettó bevételből és kiegyenlítő tartalékból álló összeg 2017 és 2019 között 42 millió euróról 22 millió euróra csökkent. A 2018. évi bevétel alapján 2020-ban e költségvetési sorban mindössze körülbelül 12 millió euró szerepel majd. A 2020-ban rendelkezésre álló 12 millió euró a 2018. évi eszközkezelésből származó nettó bevételből (3 millió euró) és a kiegyenlítő tartalékból átutalandó összegből (9 millió euró) tevődik össze. A kiegyenlítő tartalék 2008 vége és 2017 vége között 55 millió euróról 22,9 millió euróra, majd 2018 végére még tovább, 13,4 millió euróra csökkent. Ezt a tendenciát a **3. ábra** szemlélteti.

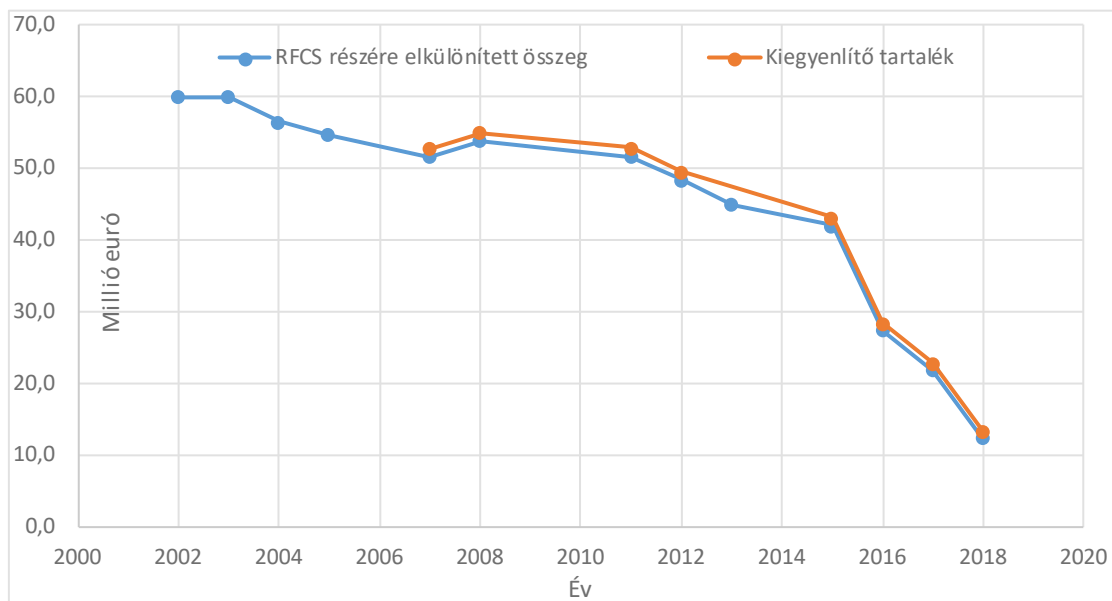
---

<sup>14</sup> Bevétel: 61 13. költségvetési sor – A 2003/76/EK határozat 4. cikkében előírt befektetésekből származó bevételek – Címzett bevétel.

Kiadás: 08 05. költségvetési sor – A Szén- és Acélipari Kutatási Alap kutatási programja.

<sup>15</sup> A 2003. február 1-i 2003/76/EK tanácsi határozat (HL L 29., 2003.2.5., 22. o.) melléklete.

### 3. ábra. A Szén- és Acélipari Kutatási Alap számára és a kiegyenlítő tartalékból rendelkezésre álló összeg (2002–2018)



Forrás: A felszámolás alatt álló ESZAK pénzügyi beszámolója.

**27** A Bizottság szerint ahhoz, hogy a Szén- és Acélipari Kutatási Alap kutatási programja sikeresen végrehajtható legyen, legalább évi 40 millió eurós finanszírozásra van szükség. A jelenlegi kamatláb mellett azonban ezt az összeget kizárólag az eszközkezelésből származó bevételből nem lehet hosszú távon biztosítani.

**28** A Tanács által 2003-ban kidolgozott végrehajtási intézkedések 4. cikkének (5) bekezdése értelmében a Szén- és Acélipari Kutatási Alap törölt kötelezettségvállalásai visszakerültek a felszámolás alatt álló ESZAK eszközeihez. Ezt az intézkedést 2018-ban módosították<sup>16</sup>, lehetővé téve, hogy a törölt kötelezettségek felhasználhatóak legyenek a Szén- és Acélipari Kutatási Alap kiadásaira, beleértve a 2002. július 24. óta felmerülő kiadásokat is. Ez további 52 millió eurót biztosít majd, megoldást nyújtva az Alap 2018., 2019. és 2020. évi finanszírozási problémájára. Ez az intézkedés ugyanakkor – a jelenlegi igen alacsony kamatlábak mellett – 2020 után már nem lesz elég a Szén- és Acélipari Kutatási Alap fenntartható finanszírozásának biztosításához.

**29** A bevételcsökkenéssel összefüggő problémák mellett az Alapot az Egyesült Királyság Európai Unióból való tervezett kilépésének következményei is kedvezőtlenül érinthetik. Konkrétan az Egyesült Királyság és az Európai Unió jövőbeni kapcsolatáról szóló kilépési megállapodás tervezetének 145. cikke szerint: „Az Unió az Egyesült

<sup>16</sup> A 2018. április 16-i (EU) 2018/599 tanácsi határozattal (HL L 101., 2018.4.20., 1. o.) módosított 2003/76/EK tanácsi határozat (HL L 29., 2003.2.5., 22. o.).

Királyssággal szemben felelősséggel tartozik a felszámolás alatt álló Európai Szén- és Acélközösség 2020. december 31-án meglévő nettó eszközeinek az Egyesült Királyságra eső hányadáért. Az Unió 2021. június 30-ától kezdődően minden év június 30-án, öt egyenlő éves részletben visszatéríti az Egyesült Királyság számára a vonatkozó összeget.”

# A Szén- és Acélipari Kutatási Alap: különálló kutatási program az uniós keretrendszerben

**30** A Szén- és Acélipari Kutatási Alap a szén- és acélipari ágazatokban támogat kutatási projekteket. A projektek a következő területeket ölelik fel: gyártási folyamatok, a források alkalmazása, felhasználása és átalakítása, munkahelyi biztonság, környezetvédelem, valamint a szén használatából és az acélgyártásból eredő szén-dioxid-kibocsátás (CO<sub>2</sub>) csökkentése<sup>17</sup>.

**31** A Szén- és Acélipari Kutatási Alap projektjeire az **1. háttérmagyarázat** mutat be példákat.

## 1. háttérmagyarázat. A Szén- és Acélipari Kutatási Alap projektjei (néhány példa)

### Opti-mine

A szénbányákban a hatékonyság és a biztonság növelését célzó, elektronikus információkat és kommunikációs technológiákat integráló folyamatoptimalizálás demonstrálása.

### HUGE2

A felszín alatti víztartó rétegek szennyezettségének és a mérgező és robbanó gázok esetleges környező rétegekbe jutásának vizsgálata. A projekt reaktív akadályok alkalmazásával keresett gyakorlati megoldásokat a szivárgás megelőzésére.

### Oncord

Alacsony hőértékű tüzelőanyagok szénrel való együttes égetése során végbemenő folyamatok megértése.

### HISARNA B és C

Rendkívül alacsony szén-dioxid-kibocsátású, a szén és az érc közvetlen felhasználására épülő új vasgyártási módszer.

---

<sup>17</sup> [https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/research-fund-coal-and-steel-rfcs\\_en](https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/research-fund-coal-and-steel-rfcs_en).

**GREENEAF2**

Fosszilis szén helyett biomasszából származó faszén felhasználása az elektromos ívkemencében.

**ACE-PICK**

A szén és rozsdamentes acélok innovatív elektrolitikus marató folyamata, amely a maratási idő csökkentése, a friss vegyi anyagok iránti igény csökkentése és a környezeti hatások minimalizálása tekintetében a hagyományos kezeléssel jóval nagyobb hatékonysággal működik.

**HIPEBA**

Egy olyan projekt, amely nagyteljesítményű acélok segítségével biztonságosabb és versenyképesebb közúti visszatartó rendszereket fejlesztett ki.

**PUC**

Az acéliparban a folyamatos termékegységességi ellenőrzés alkalmazásának minőségével és pénzügyi előnyeivel kapcsolatos vizsgálat.

*Forrás: Európai Bizottság, DG RTD.*

**32** A Szén- és Acélipari Kutatási Alap más európai kutatási és innovációs pénzügyi eszközöket egészít ki, de az uniós Szerződésekhöz csatolt 37. jegyzőkönyv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében kívül marad az Unió kutatási keretprogramjain. A finanszírozás 27,2%-át továbbra is a szénrel kapcsolatos kutatásokra, 72,8%-át pedig az acélhoz kapcsolódó kutatásokra fordítják, amint arról a Tanács által 2003-ban lefektetett végrehajtási intézkedések 4. cikkének (2) bekezdése rendelkezik.

**33** A 2006 decemberében létrehozott hetedik keretprogrammal<sup>18</sup> való kiegészítő jelleg biztosítása érdekében 2008 áprilisában a Szén- és Acélipari Kutatási Alap kutatási programját a többéves technikai iránymutatások felülvizsgálatával együtt fogadták el<sup>19</sup>. A 2013 decemberében létrehozott Horizont 2020 keretprogrammal<sup>20</sup> való összhang és komplementaritás fenntartása érdekében 2017 májusában a kutatási programot és a Szén- és Acélipari Kutatási Alapra vonatkozó többéves technikai iránymutatásokat is

<sup>18</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-i 1982/2006/EK határozata (HL L 412., 2006.12.30., 1. o.).

<sup>19</sup> A Tanács 2008. április 29-i 2008/376/EK határozata.

<sup>20</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i 1291/2013/EU rendelete (HL L 347., 2013.12.20., 104. o.).

módosították<sup>21</sup>. Ez a módosítás azonban több mint három évvel a Horizont 2020 elindítása után történt.

**34** A Szén- és Acélipari Kutatási Alap programját a Bizottság (DG RTD) kezeli, több magas szintű szakértői csoport segítségével:

- a) az összes tagállam képviselőiből álló szén- és acélipari bizottság (COSCO);
- b) a szénipari tanácsadó csoport (CAG) és az acélipari tanácsadó csoport (SAG), amelyek ipari termelőket és felhasználókat, kutatóközpontokat és egyetemeket képviselő szakértőkből állnak;
- c) hét technikai csoport<sup>22</sup>, amelyek figyelemmel kísérik a folyamatban lévő projekteket, értékelik a projektek eredményeit, illetve támogatást nyújtanak a Bizottságnak és a tanácsadó csoportoknak.

**35** Az **1. táblázat** összehasonlítja a Szén- és Acélipari Kutatási Alap programja és a Horizont 2020 keretprogram főbb jellemzőit.

### 1. táblázat. A Szén- és Acélipari Kutatási Alap és a H2020 keretprogram összehasonlítása

	Jogalap	Finanszírozás	Operatív		
			döntéshozatal	irányítás	értékelés
Szén- és acélipari kutatási program	A Tanács 2003. február 1-i 2003/76/EK határozata (HL L 29., 2003.2.1.)	A vonatkozó eszközök kezeléséből származó meghatározott rendeltetésű bevétel	Hasonló komitológia és társintézményi csoportok alkalmazása	Hasonló részvételi és költségvetési szabályok	Hasonló értékelési kritériumok
H2020 kutatási keretprogram	1291/2013/EU rendelet a „Horizont 2020” keretprogram létrehozásáról (HL L 347., 2013.12.20., 104. o.).	Kutatási költségvetés			

*Forrás:* Európai Számvevőszék.

**36** A Szén- és Acélipari Kutatási Alap kutatási programjáról szóló, 2013. évi értékelő jelentés arra a következtetésre jutott, hogy a program eredményesen járult hozzá az érintett ágazatok gazdasági fenntarthatóságához. Az értékelő jelentés a Szén- és

<sup>21</sup> A 2017. május 29-i (EU) 2017/955 tanácsi határozattal módosított 2008/376/EK határozat (HL L 144., 2017.6.7., 17. o.).

<sup>22</sup> A SAG 21. ülésének jegyzőkönyve, 2018. december 5.: A Bizottság 2018-ban a CAG és a SAG tanácsadó csoportok tanácsai alapján és a COSCO jóváhagyását követően úgy döntött, hogy 12-ről 7-re csökkenti a technikai csoportok számát.



Acélipari Kutatási Alap projektjei által létrehozott előnyöket hat fő kategóriába sorolta<sup>23</sup>:

- pénzügyi megtérülés: költségcsökkenés, a termelékenység növekedése, energia- és nyersanyag-megtakarítás, a piaci részesedés növelése,
- környezeti hasznok,
- egészségvédelmi és biztonsági kérdések,
- az ismeretek fejlesztése, beleértve a modellezést,
- innovatív alkalmazások fejlesztése,
- a szén és acél jobb felhasználásának módjai.

---

<sup>23</sup> *Assessment Report of the Research Programme for the Research Fund for Coal and Steel* (Értékelő jelentés a Szén- és Acélipari Kutatási Alap kutatási programjáról), Kutatási és Innovációs Főigazgatóság, 2013, 80. o.

## Következtetés

**37** 2002 és 2018 között a felszámolás alatt álló ESZAK tőkéje 420 millió euróról 1,5 milliárd euróra nőtt. A felszámolási eljárás nemsokára lezárul, és a kintlevő hitelek összege 2019 végére elhanyagolható szintre csökken (lásd: **15–17.** bekezdés).

**38** Ezeket a befektetésre rendelkezésre álló összegeket a Bizottság a jóváhagyott beruházási iránymutatásoknak megfelelően és a Bizottság (DG ECFIN) felelősségi körébe tartozó egyéb portfóliók esetében alkalmazott iránymutatásokkal összhangban kezelte (lásd: **18–20.** bekezdés). Az alacsony kamatlábak miatt azonban az ezen eszközkezelésből származó bevételek jelenleg nagyon alacsonyak: 2018-ban összegük mindössze 3 millió euró volt (lásd: **21–23.** bekezdés).

**39** A jelenlegi kamatlábak mellett a Szén- és Acélipari Kutatási Alap finanszírozása kizárólag az eszközkezelésből származó bevétel alapján nem fenntartható (lásd: **25–29.** bekezdés). A jelenleg folyamatban lévő többéves pénzügyi iránymutatások felülvizsgálata lehetőséget nyújt a Szén- és Acélipari Kutatási Alap céljának újbóli átgondolására (lásd: **24.** bekezdés). A pénzügyi iránymutatások felülvizsgálatát mielőbb el kell végezni, és ennek során választ kell adni arra, hogy miként lehetne a felszámolás alatt álló ESZAK saját tőkéjét termelékennyé tenni az uniós kutatási keretprogramokban.

**40** A legújabb fejlemények jól szemléltetik azt a kedvező trendet, hogy a Szén- és Acélipari Kutatási Alap és az Unió kutatási keretprogramjai között fokozottabb integráció és összhang valósul meg, amely ösztönzi az innováción alapuló fenntartható fejlődést (lásd: **30–36.** bekezdés). Az integráció lehetővé teszi majd, hogy a szén- és acélipari ágazatokban végzett kutatások támogatására egységesen az uniós kutatási keretprogramok részeként kerülhessen sor, egyszerűbbé téve a kutatásfinanszírozás irányítását.

Az áttekintést 2019. szeptember 3-i luxembourgi ülésén fogadta el az Alex BRENNINKMEIJER számvevőszéki tag elnökölte IV. Kamara.

a Számvevőszék nevében

Klaus-Heiner LEHNE  
*elnök*

# Glosszárium

## **A felszámolás alatt álló ESZAK teljesítménye**

A felszámolás alatt álló ESZAK összteljesítményét befolyásolja az ESZAK pénzügyi műveletei felszámolásának eredménye, a befektetések nettó bevétele, valamint a szén- és acélkutatás finanszírozása.

## **Európai Beruházási Bank (EBB)**

Az uniós tagállamok tulajdonában álló és érdekeiket képviselő uniós bank. Az uniós szakpolitika végrehajtása céljából szorosan együttműködik más uniós intézményekkel.

## **Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK)**

Az 1952-ben létrehozott közös szén- és acélpiac, amelynek célja a kínálat, a hozzáférés, az árképzés és a munkakörülmények szabályozása a foglalkoztatás, a gazdasági növekedés és a nemzetközi kereskedelem előmozdítása érdekében. A hat tagállamból (Belgium, Németország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg és Hollandia) álló szervezet volt az uniós intézmények elődje.

## **Felszámolás**

Valamely jogi személy feloszlata, amely pénzügyi műveleteinek lezárását, eszközeinek értékesítését vagy átruházását, valamint a keletkezett bevételek partnerek, részvényesek vagy kedvezményezettek között történő felosztását foglalja magában.

## **Pénzbírságokat kezelő költségvetési alap (BUFI)**

2010-ben létrehozott alap, amelyen keresztül a Bizottság az átmenetileg beszedett pénzbírságokat kezeli, és ezeket a pénzügyi eszközök bizonyos kategóriába fekteti be.

## **Személyi Juttatásokat Kezelő és Kifizető Hivatal (PMO)**

Az Európai Bizottság szervezeti egysége, amelynek feladata az uniós alkalmazottak bérének és egyéb pénzügyi jogosultságainak a meghatározása, kiszámítása és kifizetése.

## **Szén- és Acélipari Kutatási Alap (RFCS)**

A 2002-ben az Európai Szén- és Acélközösség sikerére építve létrehozott alap olyan innovatív projekteket támogat, amelyek javítják az uniós szén- és acélipar biztonságát, hatékonyságát és versenyképességét.

## A számvevőszéki csoport

Az áttekintést a piacszabályozás és versenyalapú gazdaság ellenőrzésére szakosodott, Alex Brenninkmeijer számvevőszéki tag elnökölta IV. Kamara készítette. Az ellenőrzést Alex Brenninkmeijer számvevőszéki tag vezette, Raphael Debets kabinetfőnök és Di Hai kabinetattasé, John Sweeney ügyvezető és Marc Hertgen feladatfelelős támogatásával. Nyelvi támogatás: Richard Moore.



*Balról jobbra: John Sweeney, Alex Brenninkmeijer, Marc Hertgen, Raphael Debets.*

Áttekintésünk azt értékeli, hogy az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK) felszámolása eredményesnek tekinthető-e. A felszámolási folyamat nemsokára lezárul, és az ESZAK saját tőkéje 1,5 milliárd euróra nőtt. A szén- és acélipari kutatásfinanszírozás azonban a pénzügyi piacok jelenlegi helyzetéből adódó alacsony kamatok miatt nem fenntartható.

Áttekintésünkben ismertetjük és elemezzük a tényeket, ellenőrzést azonban nem végeztünk.

**EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK**  
12, rue Alcide De Gasperi  
1615 Luxembourg  
LUXEMBOURG

**Telefon: +352 4398-1**

**Megkeresés: [eca.europa.eu/hu/Pages/ContactForm.aspx](http://eca.europa.eu/hu/Pages/ContactForm.aspx)**

**Weboldal: [eca.europa.eu](http://eca.europa.eu)**

**Twitter: @EUAuditors**

© Európai Unió, 2019

Az olyan fényképek és más anyagok felhasználásához vagy reprodukálásához, amelyek szerzői jogainak nem az Európai Unió a tulajdonosa, közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni.



EURÓPAI  
SZÁMVEVŐSZÉK